

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de erroribus Pelagianorum, de gratia, de iustificatione & merito,
de virtutibus theologicis & quatuor cardinalibus, ac de ineffabili mysterio
incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

Art. V. Per quam gratiam Christus in ratione capitirs Ecclesiæ
constituatur?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77177)

ita propriè, sicuti hominum, ut docet D. Thomas hic art. 4. & nos articulo præcedenti declaravimus. Perfectè etiam salvatur, & facile explicatur in nostra sententia, quomodo gratia Angelorum consummatur per Christum: ad hoc enim sufficit quod ab ipso recipiat perfectionem accidentalem, sicut omnis substantia perficitur & consummatur per accidentia.

- 103 Ad ultimam rationem respondeo negando suppositum Minoris nempe quod aliquis gradus gloriæ essentialis fuerit præmium actus fidei Angelorum in Christum, reduplicativè quæ talis; quamvis enim actus ille, consideratus secundum suam substantiam, & quatenus erat actus fidei aliorum mysteriorum, Trinitatis v.g. fuerit meritorius gloriæ essentialis; sicut tamen erat ei accidentale quod terminaretur ad Christum, ut consummatorem gloriæ, ita secundum terminationem hanc consideratus, non fuit meritorius præmii nisi accidentalis, non verò essentialis.

§. VI.

Corollarium præcedenti doctrinæ.

- 104 EX dictis inferes, Christum Dominum non meruisse Adam gratiam essentialem quam habuit in statu innocentie: gratia enim collata ex meritis Christi, cum sit dependens ex prævisione peccati, est gratia sanans & redimens, unde a Theologis medicinalis appellatur: Atqui gratia status innocentie, non fuit gratia sanans, sed sanitatis; ut enim dicitur Matth. 9. *Non est opus valentibus medico, sed his qui male habent*: Ergo non fuit ex meritis Christi Redemptoris, sed ex sola liberalitate Dei Conditoris.
- 105 Confirmatur: Gratia collata ex meritis Christi est fructus sanguinis & passionis ejus, cum omne meritum Christi pro his quos sanctificavit, ita fuerit passionis suæ & morte consummatum, ut nemo per Christum sanctificatus sit, nisi pro eo Christus passus & mortuus sit, ut §. 1. ratione 2. declaravimus: Sed sanguis & passio Christi, non pertinet ad statum innocentie Adami, ut enim ait Augustinus de corrept. & gratia cap. 12. *In illis bonis Adam Christi morte non eguit*: Ergo gratia essentialis illius status non fuit ex meritis Christi. Sicut tamen Christus idè meruit Angelis gratiam & gloriam accidentalem, quia eas Deus ipsis conferre voluit, consequenter ad prævisionem Christi: ita propter eandem rationem, gratia accidentalitatis fidei in Christum ut consummatorem gloriæ, quem habuit Protopatens in sua innocentia, consequenter ad revelationem mysterii Incarnationis; illa, inquam, gratia, ipsi à Deo collata est, dependenter à merito Christi.

ARTICULUS V.

Per quam gratiam Christus in ratione capitis Ecclesie constituitur?

- 106 CUM in Christo duplex sit gratia, una substantialis, quæ gratia unionis dicitur, altera accidentalitatis, quæ habitualis appellatur, difficultas & controversia est inter Theologos, quænam ex illis Christum in ratione capitis Ecclesie constituat, subindeque gratia capitalis appelletur? Valde enim hic disp. 48. cap. 4. Meritatus disp. 24. sect. 9. alii; ex Recentioribus, contendunt so-

lam gratiam unionis Christum in ratione capitis constituere, subindeque gratiam capitalis dicere. E contra verò Medina, Nazarius, Atanasius, Cipullus, alii; ex nostris Thomistis, docent, gratiam habitualitatem esse in Christo gratiam capitalis. Existimo tamen, gratiam Christi capitalis consistere quidem in recto in gratia habituali, sed in obliquo gratiam unionis importare. Unde sit

§. I.

Duplici conclusione vera sententia statuitur.

Dico primò: Gratia unionis in Christo, gratia capitis non est.

Probatur conclusio ratione fundamentali. Gratia capitis in Christo est illa per quam in ipsum homo influit efficienter moraliter gratiam in Ecclesie membra: Sed Christus ut homo per gratiam unionis hujusmodi efficientiam non habet: Ergo gratia unionis in Christo gratia capitis non est. Major patet, nam influxus qui per se propriè pertinet ad rationem capitis in Christo, est per modum meriti; licet enim Christus ut homo physicè etiam influat in nostram justificationem, hanc tamen influxum non habuit respectu antiquorum Patrum qui justificati fuerunt ante Christi adventum, & tamen elè verè caput eorum respectu illorum, Minor verò probatur. Per illam formam influit Christus ut homo moraliter efficienter gratiam, quæ est principium quomodo merendi: Sed gratia unionis non est humanitatis Christi principium quo merendi: Ergo Christus per gratiam unionis non influit efficienter moraliter gratiam in Ecclesie membra. Major est evidens, Minor verò suaderur. Id est Christo in homini principium quo merendi, quod est humanitati principium quo eliciendi actus supernaturales, & efficiendi opera meritoria: Sed gratia unionis non est humanitati Christi principium quo operandi, cum non informet physicè humanitatem, nec cum illa identificetur, quæ alterum necessarium erat, ut per eam posset humanitas Christi actus meritorios efficere, prædisp. 12. art. 2. ostensum est: Ergo gratia unionis non est in Christo principium quo merendi.

Confirmatur & magis illustratur hæc ratio: Gratia capitis constituit Christum intra genus ordinem operativi, per illam enim Christus constituitur potens influere in alios: Sed per gratiam unionis Christus non constituitur intra genus ordinem operativi: Ergo per illam in ratione capitis Ecclesie non constituitur. Major patet, Minor probatur, gratia unionis nihil aliud est quam ipsa substantia Verbi Divini, communio Christi humanitatis: Sed per talem substantiam non constituitur Christus intra genus & ordinem operativi, cum substantia nec proximè nec radicaliter operativa sit; quia neque est potentia operativa, quæ est principium proximum operandi, neque natura, quæ sola est principium radicale operationis, sed solum terminus & complementum naturæ: Ergo per gratiam unionis Christus intra genus & ordinem operativi non constituitur.

Dico secundò: Gratia capitis in Christo consistit adæquarè in recto in gratia habituali, obliquo tamen & de connato, gratiam unionis importat.

Probatur prima pars conclusionis: Est in Christus ut homini radicale posse ad in-

non in membra Ecclesiae, gratia capitalis est: Sed gratia habitualis Christi hoc praestat: Ergo est gratia capitalis. Major patet, gratia enim capitalis est dicitur quae est influxiva in alios, cum de ratione capitis sit in membra influere. Minor verò soletur. Christus influit in membra Ecclesiae, per meritum & satisfactionem: Sed gratia habitualis dat Christo ut homini possit radicaliter mereri, ut disp. 12. art. 2. ostensum est: Ergo dat illi posse radicaliter influere in membra Ecclesiae.

Confirmatur: Ad rationem capitis tres solum conditiones requiruntur, nimirum prioritas, eminentia & influxus: Sed gratia Christi habitualis habet tres illas conditiones habet: Ergo gratia capitalis est. Minor probatur: In primis enim gratia habitualis Christi est prior gratia ceterorum hominum, cum quia magis accedit ad Deum, tum etiam quia est finis & exemplar gratiae datae aliis hominibus, sicut praedestinatio Christi est finis & exemplar nostrae praedestinationis. Est etiam eminentior gratia hominum & Angelorum, cum sit multo perfectior & abundantior, & Christus gratiae plenitudinem habeat. Denique Christus per eam influit in Ecclesiae membra, ut jam ostendimus: Ergo conditiones ad rationem capitis requiritas habet.

Secunda pars quae asserit gratiam habituales ut est gratia capitis, in obliquo & de connotato gratiam unionis importare, manifesta videtur: Gratia enim habitualis est gratia capitis, quatenus Christum ut hominem constituit potentem ad condigne pro nobis satisfaciendum: Sed hoc non praestat sine gratia unionis, opera Christi satisfactoria & meritoria infinite dignificante: Ergo illam de connotato importat, prout gratia capitis est.

Adde, quod nisi gratia capitalis Christi, gratiam unionis connotaret, pura creatura posset esse caput Ecclesiae quoad meritum condignum gratiae, & condignam satisfactionem pro peccato generis humani, cum omne quod gratia habitualis Christi importat, pura creaturae communicebile sit: Sed hoc dici nequit, ut docet D. Thomas hic art. 6. Ergo gratia capitalis Christi, gratiam unionis de connotato importat.

§. II.

Solvuntur obiectiones.

Obijcies primò contra praecedentes conclusiones: Illa Christi gratia capitalis dicenda est, quae in ipso est prior & perfectior, illumque reddit potentem in membra Ecclesiae gratiam influere. At illae conditiones non conveniunt gratiae habituali Christi, sed gratiae unionis: Ergo gratia unionis, non verò gratia habitualis, Christum in ratione capitis constituit, & gratia capitalis dicenda est. Major patet, ut enim supra declaravimus, ad rationem capitis tria requiruntur, nimirum prioritas, eminentia & influxus. Minor verò probatur quantum ad singulas partes. Et in primis quod gratia habitualis in Christo non sit prior, videtur manifestum, cum supponat gratiam unionis, & ad illam sequatur tanquam proprietatem. Quod etiam non sit praestantior & eminentior, non minus evidens est, cum Christus perfectiori modo sit sanctus per gratiam unionis, quam per gratiam habituales. Denique quod per gratiam habituales non constituitur potens influere gratiam in alios, ostenditur primò, Christi

influit gratiam in homines, per proprium meritum, quatenus ordinatum ad promerendum aliis: Sed gratia habitualis Christi non est principium istius ordinationis, cum sit eisdem speciei in Christo & in nobis, & gratia nostra huiusmodi ordinationis non possit esse principium, sed sit ad premium proprio subiecto promerendum alligata: Ergo per gratiam habituales Christus non constituitur potens influere gratiam in homines. Secundo, Christus influit gratiam in homines per proprium meritum, quatenus est infinitum: Sed gratia habitualis non est principium meriti Christi, quatenus est infinitum: Ergo non constituit Christum potentem influere gratiam in homines, sed hoc soli gratiae unionis competit.

Respondeo distinguendo Majorem: Illa Christi gratia capitalis dicenda est, quae est prior & perfectior in omni ordine, nego Majorem: in aliquo ordine, concedo Majorem, & sub eadem distinctione Minoris, nego Consequentiam.

Explicatur solutio: Licet gratia habitualis, unionis gratiam supponat, ac proinde non sit in omni ordine prima, est tamen prima in suo proprio ordine, nempe supernaturali non hypostatice, quae primitas sicut sufficiens est ut verè & propriè rationem naturae sortiatur, ita etiam sufficit ut gratia capitis sit. Similiter quamvis gratia habitualis non sit simpliciter & omnibus modis perfectior, & Christus nobiliori modo sit sanctus per gratiam unionis, quam per gratiam habituales, est tamen nobilior & perfectior in ratione principii quo operandi, quae prioritas & perfectio in gratia capitali praecipue attenditur, cum habeat constituere ipsum caput in genere activi, ut supra vidimus. Unde ad illud quod additur in objectionem de vi influxiva gratiae in alios, nego, quod per gratiam habituales Christus non constituitur potens influere gratiam in homines. Ad primam verò probationem in contrarium, distinguo Majorem: Christus influit gratiam in homines per proprium meritum, quatenus ordinatum ad promerendum aliis: ly quatenus dicente conditionem ad merendum aliis, concedo Majorem, Dicente rationem formalem, nego Majorem, & praetermissa Minori, nego Consequentiam.

Nam est gratia habitualis non sit principium ordinationis operationum Christi ad influendum in alios, sed à libera Christi voluntate talis ordinationis proveniat; quia tamen haec non est ratio formalis, sed duntaxat conditio requisita ad merendum aliis, non licet inferre, gratiam non principiantem huiusmodi ordinationem, non reddere Christum potentem ad influendum in alios.

Ad secundam probationem dico gratiam Christi, etsi physice finita sit, & ejusdem rationis cum nostra, esse tamen moraliter infinitam, & ratione huius infinitatis moralis meritum efficere quatenus est infinitum, ut disp. praecedenti art. 1. conclus. 3. declaravimus.

Obijcies secundò: Gratia habitualis Christi & nostra sunt ejusdem speciei, ut disp. 12. art. 1. docuimus: Sed gratia nostra non est sufficiens ad caput constituendum, aliàs purus homo posset esse caput Ecclesiae, quoad influxum interiorem gratiae per meritum condignum, cujus oppositum docet D. Thomas hic art. 6. Ergo gratia habitualis Christi non potest ipsum in ratione capitis Ecclesiae constituere, nec per consequens gratia capitalis appellari, sed hoc soli gratiae unionis competit. Patet Consequentia, nam eadem forma in variata, eandem praebet effectum: Ergo si

gratia nostra habitualis sit ejusdem rationis & speciei cum gratia habituali Christi, & puro homini nequeat rationem capitis Ecclesiae tribuere, nec id poterit Christo ut homini prestare.

116 Respondeo quod licet gratia habitualis Christi & nostra sint ejusdem speciei in esse physico, in esse tamen moris specie distinguuntur, quia gratia habitualis animae Christi, ratione conjunctioris quam habet cum persona Verbi, & gratia unionis, dignitatem quandam & valorem infinitum habet, ratione cujus potest esse principium quo satisfactionis & meriti infiniti, ut disp. 4. ostensum est: haec autem moralis diversitas sufficit ad hoc, ut gratia habitualis Christi possit ipsum in ratione capitis Ecclesiae constituere, licet gratia nostra habitualis rationem capitis Ecclesiae puro homini tribuere nequeat. Unde quando in objectione dicitur, quod eadem forma invariata eundem praebet effectum, distinguendum est: invariata tam physice quam moraliter, concedendum invariata physice, variata tamen moraliter, negandum. Vel dicitur hoc esse verum, quando effectus praestatur a forma secundum sola intrinseca praedicata, secus autem quando a forma non provenit ratione tantum praedicatorum essentialium, sed simul ex aliquo adjuncto ingrediente in obliquo & de connotato, qualiter in praesenti contingere, conclusione secundum ostensum est: ibi enim docuimus, quod licet in Christo gratia capitis consistat adaequate in recto in gratia habituali; in obliquo tamen & de connotato, gratiam unionis importat.

117 Objectiones tertio: Ideo gratia habitualis Christi, secundum nos, ipsum constituit in ratione capitis Ecclesiae, quia influit in substantiam operationum quibus satisfecit pro nobis, nobisque gratiam & gloriam de condigno promeruit: Sed gratia unionis dat istis operibus infinitam dignitatem, quae principaliter se habet in operibus meritoriis & satisfactoriis, quam ipsorum entitas & substantia: Ergo a fortiori gratia unionis Christum in ratione capitis Ecclesiae constituit.

118 Respondeo distinguendo Majorem: quia influit in substantiam operationum, &c. effectivè & per modum principii quo, concedo Majorem: quia influit aliis modis, nego Majorem, & concessa Minori, nego Consequentiam: gratia enim capitalis debet esse principium quo agendi, gratia vero unionis est operationes Christi infinitè dignificet, non est principium quo operandi, id eo: gratia capitalis non est. Item caput non per influxum formalem, sed per effectivum in ratione capitis constituitur: gratia autem habitualis constituit Christum ut hominem efficienter influentem in opera meritoria; gratia vero unionis quae est ipsa substantia Verbi, vel natura divina humanitati conjuncta, non efficienter, sed formaliter dat operibus Christi meritoriis & satisfactoriis dignitatem & valorem; & idcirco non gratia unionis, sed gratia habitualis, Christum ut hominem in ratione capitis Ecclesiae constituit, subindeque gratia capitalis est.

Ex quo intelliges, gratiam Christi capitalem solâ ratione differre à personali: Dicitur enim personalis, quatenus humanitatem Christi sanctificat, capitalis vero, prout dat posse influere in alios: Sed eadem est forma per quam subiectum aliquod in actu constituitur, & redditur potens agere, cum sola distinctione rationis, ut constat in calore ignis, per quem, absque reali distinctione, ignis in actu calidus constituitur, &

A redditur potens calefacere: Ergo gratia capitalis Christi, solâ ratione differre à personali.

DISPUTATIO XV

De Scientia Christi in communem.

Ad quaestionem 9. D. Thomae.

Inter perfectiones à Verbo assumptas, singulariter notavit Evangelista, plenitudinem scilicet gratiae & veritatis, id est cognitionis animae Christi. Uade postea S. Doctor de prioribus praecedentibus quaestionibus fuisse differuit, hic quaestionibus sequentibus, agi de posteriori, & praesentali ordine, quod prius tractat de scientia Christi in communi, deinde disputat de singularibus speciebus in particulari: nimirum de scientia beata, infusa, & acquisita. Eundem ordinem methodum observantes, pauca hic de scientia Christi in communi dicemus, sequentibus disputationibus, de triplici illa Christi scientia, fuisse & lato calamo differemus.

ARTICULUS PRIMUS

Utrum in intellectu creato Christi fuerit aliqua intellectio creata, vel tantum per intellectiorem creatam, & divinam intellexerit?

UT fide certum supponimus, Christum Divinum habuisse intellectum creatum, quod à nullo concedente illum esse verum hominem negari potest, cum intellectus sit proprietas animae rationalis, subindeque omni habenti animam rationalem competere debeat. Unde in textu Synodo generali actione 11. definitur: Verbum assumpsit animam rationalem, animamque contribuit, & mentem menti nostrae comparat. Mentem autem significat animam secundum partem operiorem, quae est intellectiva: Ergo in Christo est intellectus humanus & creatus. Hoc promissum, inquitur, an talis intellectus Christi Divini, per intellectiorem humanam & creatam, vel solum per divinam & increatam intellexerit? In cujus difficultatis resolutione, reliquum nothelitarum errore, qui quamvis concederent intellectiorem creatam in intellectu Christi creato, & increatam in intellectu Christi divino, ex utraque tamen unam operationem eandem assererent, subindeque unam duntaxat intellectiorem in Christo admittebant. Relictum, inquam, hoc errore, quidam inter ex Catholice, quibus visum est, animam Christi non alia intellectiione usam esse, quam divinam & increatam, sententiam tenuit olim quidam Joannes de Capa, relatus à Capreolo in 3. dist. 14. qu. 1. etiamque suo tempore quibusdam placuisse videtur D. Bonaventurae ibidem. fuisseque publicè defensam Parisiis testatur Gregorius in 2. dist. 7. qu. 2. Denique inter antiquos pro abroganda Christo scientia creata, fuisse laborem Hieronymi Victorini tomo 3. Tract. de sapientia Christi, ubi quamvis initio illud duntaxat